

Berachot Sources 55

רבינו יונה מסכת ברכות דף ל עמוד א

בית שמאי אומרים אף לא מעשה קדרה מעשה קדרה נקרא כמו דייסא וחביץ קדרה שהם מיני מתיקות ובגמ' (דף מב ב) בעי ב"ש ארישא פליגי או אסיפא פליגי דת"ק אמר בירך על הפת פטר את הפרפרת וכ"ש מעשה קדרה ואתו ב"ש למימר לא מיבעיא פרפרת דלא פטר להו פת אלא אפי' מעשה קדרה נמי לא פטר או דילמא אסיפא פליגי דקתני בירך על הפרפרת לא פטר את הפת פת הוא דלא פטר הא מעשה קדרה פטר ואתו בית שמאי למימר אף מעשה קדרה לא פטר תיקו הלכך אם בירך על הפת פטר את הכל ואם בירך על הפרפרת (לא) פטר מעשה קדרה ואם בירך על מעשה קדרה פטר את הפרפרת:

חדושי הרשב"א מסכת ברכות דף מב עמוד ב

וא דילמא אסיפא פליגי דקתני בירך על הפרפרת לא פטר את הפת פת הוא דלא פטר אבל מעשה קדרה פטר ואתו ב"ש למימר דאפי' מעשה קדרה נמי לא פטר, ואף על גב דפרפרת ומעשה קדרה תרוייהו ברכותיהן שוות דכלהו מיני מזונות מברכין עלייהו, איכא למימר דהכא בשבירך על הפרפרת סתם ולא היה מתכוין לפטור בברכה זו את מעשה קדרה ומשום הכי ס"ל לב"ש דלא פטר אפילו מעשה קדרה, ואף על גב דפרפרת חשיבא טפי ממעשה קדרה, וב"ה סברי דכיון דהפרפרת חשיבא טפי טובא משום דאיהו פת ומעשה קדרה לאו פת, בדיון הוא דפטרי ליה בסתם, כפת שפוטרת את הפרפרת ומעשה קדרה אפילו במברך סתם, והיינו נמי דמשמע לכ"ע דמעשה קדרה לא פטר את הפרפרת ואי במתכוין לפטור בה את הפרפרת אמאי לא פטר אף מעשה קדרה את הפרפרת, וזה נ"ל כהכרע לפירוש זה, ומינה דאי נתכוון לפטור את שניהן בברכה זו אפילו ב"ש מודו דפטר מעשה קדרה, ומ"מ לענין פסק הלכה מספקא לן אי ב"ש ארישא פליגי או אסיפא פליגי והוה ליה ספק בדרבנן ואמרינן דבסופא פליגי ובית הלל סברי דפרפרת פת הוא דלא פטר אבל מעשה קדרה פטר ואפילו בסתם ושלא במתכוין לפטור.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות בציעת הפת, סעודה, וברכת המזון סימן קעו

שהפת פוטר את הפרפרת, ובו סעיף אחד.

סעיף א

(א) (א) בירך על הפת, (א) פוטר את הפרפרת (ב) (א) פירורי פת א' א' (א) דק דק <א' א' > [א] ב' שדיבוקם עם מרק או דבש; <ב' א' > * בירך על הפרפרת, לא פטר את הפת. הגה: (ג) <ג' א' > (ג) בירך על הפרפרת, [א] (א) פוטר מעשה קדרה שהוא דייסא וכיוצא בו; וכן אם בירך על מעשה קדרה, פוטר את הפרפרת (גמרא פרק כיצד מברכין ורמב"ם בפירוש המשנה).

חדושי הרשב"א מסכת ברכות דף מב עמוד ב

אבעיא להו בא להם יין בתוך המזון מהו שיפטור את היין שלאחר המזון, פי' לאחר המזון כגון שהפסיק בשיחה ולאחר זמן מרובה צמא לשתות מחמת שיחה, אבל לאחר אכילה מיד או לזמן מרובה עדיין לשרות המאכל הוא בא ויין שבתוך המזון פוטרו, כן פירש הראב"ד ז"ל, ואסיקנא דאינו פוטר דהא שמואל ורב ששת וכולהו תלמידי דרב אמרי אינו פוטר ורבא נמי דבתרא הוא משמע דאית ליה הכין מדאקשי לר"נ דאמר פוטר, ועוד דפשטא דברייתא דאקשי ליה מינה רבא לר"נ הכין דייקא, דקתני בא להם יין בתוך המזון כל אחד ואחד מברך לעצמו אחר המזון אחד מברך לכולם ואף על גב דדחי ליה ר"נ דה"ק אם לא בא יין בתוך המזון אלא לאחר המזון אחד מברך לכולם ההוא שנויא היא ואשנויא לא סמכין, ואף על גב דקתני מתניתין בירך על היין שלפני המזון פטר את היין שלאחר המזון הא אמרינן טעמא משום דזה לשתות וזה לשתות אבל הכא זה לשתות וזה לשרות ואינו בדיון שיהא הגרוע פוטר את החשוב, ודקדקו מכאן מקצת רבוותא ז"ל דיון שלפני המזון כל שכן דפטר יין שבתוך המזון, משום שלפני המזון חשוב ועדיף טפי ופטר ליה לגרוע, ויין קדוש והבדלה אף על גב שלמצוה קאתי מ"מ כיון דקודם אכילה הוא כבא לשתות דמי ופטר ליה ליין שבתוך המזון ושלאחר המזון, וא"ת תינח קדוש משום דבמקום סעודה דוקא היא והלכך הוה ליה כיון שלפני המזון אבל הבדלה דלא בעינן במקום סעודה ועוד דלמצוה קא אתי לא פטר כלל, לא היא דמ"מ השתא במקום סעודה הבדיל, ובתוספות הביאו ראייה מדאמר ר' ב' ערבי פסחים [ק' ב'] אותן בני אדם שקדשו בבית הכנסת אמר רב ידי קדוש יצאו ידי יין לא יצאו ורבי יוחנן אמר אף ידי יין נמי יצאו ואזדא ר' יוחנן לטעמיה דאמר ר' יוחנן אחד שנוי מקום וא' שנוי יין א"צ לברך, אלמא ר' יוחנן אית ליה יש קדוש שלא במקום סעודה ואפ"ה קאמר דאין צריך לברך שיצא ביין קדוש, ואף על גב דאיתותב ר' יוחנן בשנוי מקום מ"מ באותו מקום פשיטא דיצא ידי יין ביין קדוש, ואף על פי שיש קדוש שלא במקום סעודה לדידיה, ואף על פי שיון קדוש למצות קדוש בא, והוא הדין לדידן ביין הבדלה בשהבדיל על שולחנו.

חדושי הרא"ה מסכת ברכות פרק ו - כיצד מברכין

בא להם יין בתוך המזון, אפי' בשבתות וימים טובים אינו פוטר יין שלאחר המזון, משום דזה לשרות פי' דהיינו יין שבתוך המזון, וזה לשתות פי' דהינו יין שלאחר המזון, פי' דהאי דלשרות הוי כאכילה ואינו בדין לאכילה שיפטור שתיה דתרי עיניי נינהו, פי' ומיהו יין שלפני המזון פוטר יין שבתוך המזון דאי משום דדמי לשתיה קצת דמכל מקום משקה הוא הרי יין שלפני המזון פוטר, ואי משום דדמי לאכילה הרי הוא כדברים [ה]באים בתוך סעודה מחמת סעודה שהם פטורים וזה ברור.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות בציעת הפת, סעודה, וברכת המזון סימן קעד סעיף ד

(ד) ג' ג' (א) א"כ קבע ג' לשתות <ד' ה' * לפני המזון, [ד' <ד' ו' א"צ לברך על יין (ז') שבתוך המזון, דיין שלפני המזון פוטר; (ד' ה' <ה' וכן (ה' ד' ג' יין <ה' ז' של קידוש פוטר יין (ט') שבתוך ד' המזון; וכן המבדיל על השלוח, פוטר היין שבתוך המזון. (ו') ה' וי"א (א') שאין (א) ברכת ה' ד' * (ב') יין הבדלה פוטר, אלא א"כ [ו' ו' ה' (א') נטל ה' ידיו (ז') קודם הבדלה, (ז') הילכך המבדיל קודם נטילה (ט) יכין שלא להוציא יין (וע"ל סי' רצ"ט סעיף ז') שבתוך הסעודה; ובדיעבד שלא כוון כך, פוטר יין שבתוך הסעודה, ו' <ספק ברכות דרבנן להקל.

משנה ברורה סימן קעד ס"ק ד

(ד) אפילו מברכה ראשונה - ועיין לקמן סימן ר"ח ס"ט"ז ובמ"ב שם לענין ברכה אחרונה:

שולחן ערוך אורח חיים הלכות הפירות סימן רח סעיף טז

(ה) שתה יין (ט) ומים, (עב) אין לו לברך על המים כ' בורא נפשות, יא' כד לג' כג' (עג) שברכת היין פוטרן כשם שבברכה ראשונה יין פוטר כל מיני כ"א משקים.

מחצית השקל אורח חיים סימן קעד ס"ק ו

(ו) נטל ידיו. לאו דוקא כו' וכן משמע בתוספות בד"ה כו'. ר"ל, דבדף מ"ג איתא כיצד סדר הסיבה אורחים נכנסים ויושבים על גבי ספסלין עד שיכנסו כולם, הביאו להם מים כל אחד נוטל ידו אחת, (ולא קיימא לן הכי, כדלעיל סימן קנ"ח סעיף ו'. וע"ש בהרב ב"י קלב, ב ד"ה וכתב הר"ן הטעם) בא להם יין כל אחד מברך לעצמו, עלו והסיבו כל אחד ואחד חוזר ונוטל שתי ידיו, בא להם יין אחד מברך לכלם. וכתבו התוספות ד"ה בא כו' וז"ל, אף על גב דיין שלפני המזון פוטר יין שאחר מזון, כל שכן זה שלפניו הוא, שאני הכא כיון שעלו להסב הוי שינוי מקום וצריך לברך, עכ"ל התוספות. הרי דלולי דהוי שינוי מקום היה יין הראשון פוטר, אף על גב דהוי קודם נטילה, דהא לא נטלו רק יד אחת וצריכים עכשיו ליטול שתי ידים. אלא על כרחך דנטל ידיו לאו דוקא, דהוא הדין אם קבע, והתם הא קבעו. ואין לומר דאין מזה ראייה, דלמא לעולם בעינן נטילת ידים ממש ביין הבדלה, והתוספות הא קאי על היין שלפני המזון, דסבירא ליה להרב ב"י דאפילו קודם נטילה פוטר, כמו שכתב מ"א בס"ק ה'. ולזה כתב מ"א ועיין שם גבי אותן שקדשו בבית הכנסת. ר"ל, דמשם מוכח דהתוספות סבירא להו דגם יין שלפני המזון אינו פוטר קודם נטילה, וא"כ מוכח שפיר דנטילה לאו דוקא. וראייתו דהתוספות סבירא להו דגם יין שלפני המזון אינו פוטר קודם נטילה, ממה שכתבו התוספות בדף מ"ב ע"ב בד"ה ורב ששת כו' וז"ל, אבל לשתות כו' דהיינו יין שלפני המזון, פשיטא דפוטר יין דלשרות (והיינו יין שבתוך המזון), וכן משמע נמי בערבי פסחים [קא, א] גבי בני אדם שקדשו בבית הכנסת דר' יוחנן אמר אף ידי יין נמי יצאו (ר"ל, לא מביעאי ידי קידוש דיצאו דסבירא ליה יש קידוש שלא במקום סעודה, אלא אפילו ידי יין יצאו) ואין צריך לחזור ולברך על היין שבתוך הסעודה כו'. ואף על גב דאיתותב ר' יוחנן, היינו דוקא בשינוי מקום (ר"ל, אבל אי לא שינה מקומו, באותו מקום קיימא לן כר' יוחנן דלפני המזון פוטר שבתוך המזון). א"כ נראה משם דהוא הדין להבדלה, דאין לחלק בין הבדלה לקידוש. ולאפוקי מהני דחולקים ואמרי דוקא קידוש פוטר משום דאין קידוש אלא במקום סעודה, אבל יין של הבדלה לא פוטר אפילו הבדיל לאחר נטילה. דהכי מיירי הא דפסקינן דיין שלפני המזון פוטר יין שבתוך המזון, דכבר נטל ידיו, והכי משמע בסמוך מתוך הברייתא כיצד סדר הסיבה כו'. מיהו נראה כיון דנטל ידיו כו', פוטר אפילו הבדלה, כדפירשתי מהאי דערבי פסחים (ר"ל, דהא לר' יוחנן דסבירא ליה יש קידוש שלא במקום סעודה, א"כ לדידיה קידוש דינו שוה להבדלה לדידן, ואפילו הכי סבירא ליה דקידוש פוטר יין שבתוך המזון, ולא איתותב מיניה אלא משום שינוי מקום, כנזכר לעיל), עכ"ל התוספות. הרי כתבו להדיא דיין שלפני המזון אינו פוטר כי אם אחר נטילה, ואפילו הכי הקשו בדף מ"ג דמה שברכו כשנטלו יד אחת היה ראוי לפטור היין ששטלו אחר שנטלו שתי ידים. אלא על כרחך דנטילה לאו דוקא, וסגי בקבע. וגם מדברי התוספות, מראייתם מדר' יוחנן בערבי פסחים, יש להוכיח דנטל לאו דוקא, דהא מסתמא אותם בני אדם ששמעו קידוש בבית הכנסת עדיין לא נטלו ידיהם, דהא אוכלין בבתייהם, ואפילו הכי לר' יוחנן פוטר את היין שבתוך הסעודה. אלא על כרחך בקבעו סגי:

ואם תאמר האיך שרי להפסיק כו'. ניהו דמ"א כתב דנטל לאו דוקא, מכל מקום הא קתני נטל, ועל כרחך גם בנטל משכחת לה:
עיין סימן קס"ו מה שכתבתי. ר"ל, שכתב שם בס"ק א' בשם אגודה [פסחים סימן פו] דקידוש והבדלה לא הוי הפסק בין נטילה להמוציא:

פרי מגדים אורח חיים אשל אברהם סימן קעד ס"ק ו

ו נטל ידיו. עיין מ"א. עיין תוספות ברכות מ"ב ב' ד"ה ורב ששת. והמתבאר שם מדבריהם, דקידוש אף קודם נטילת ידים פוטר תוך המזון, והבדלה ויין שלפני המזון דווקא אחר נטילת ידים (ומה שכתבו שאין לחלק בין קידוש, אף על גב שיש חילוק בין קודם נטילת ידים דהוה הפסק מה שאין כן לאחר נטילת ידים אין לחלק). ויש אומרים הבדלה אף אחר נטילת ידים אין פוטר, דמצוה הוה, לא לשתות, וקידוש(ם) הוה צורך סעודה, על כן כתבו דיבדיל קודם נטילת ידים (ומה שכתבו דאז מברך ברכה אחרונה, כתבנו בחדושינו ראש יוסף שם מג, א ד"ה ובתוספות דמשמע טעמא יהבו למלתייהו, וזה אינו, יע"ש). ומה שכתבו דבהכי מיירי כו' והכי משמע מברייתא כיצד סדר היסיבה, מ"ג א', דיין שלפני נטילת ידים אין פוטר יין שלאחר נטילת ידים. ולפי זה מה שכתבו התוספות מ"ג א' ד"ה בא דהוה שינוי מקום, חולקין על מה שכתבו ד"ה ורב ששת. אבל ממ"א משמע דלא פליגי, והא דהוצרכו לשינוי מקום, דקבע לסעודה כולי עלמא מודים דהבדיל קודם נטילת ידים פוטר תוך המזון (ובסימן רצ"ט בט"ז ס"ק ה' המבדיל על "שולחנו", לאו דוקא, עיין ט"ז שם). ומה שכתבו התוספות [מב, ב שם] והכי משמע בברייתא, היינו דדרכם היו לפני המזון אחר נטילת ידים לשתות יין, ומתניתין בא יין לפני המזון נמי בהכי איירי. וממה שכתבו התוספות ד"ה בא דכל שכן יין שלפניו, ומאי כל שכן, דשאני קודם נטילת ידים, שמע מינה דקבע מהני. ועיין אליה רבה [ס"ק] וי"ו, ולפי מה שכתבתי אתי שפיר. והמחבר חשש לדעת התוספות, ולא ליש אומרים: